

uj Golos
1913.

902.6 "1913" Vár

Rendkívüli érdekességeket tár elénk ez az ismeretlen múzeum, amelynek tárgyai misztikus helyekről: földalatti folyosók rejtekéből, kolostorok sziklába vájt pincéinek fenekéről kerültek elő. Ez a földalatti folyosó a várhegyet szántja keresztül s a Nándor-téri laktanyától kiindulva az egykori Domokos-kápolna, a koronázó templom, a hajdani jezsuita kolostor, a Ha-

A Halászbástya földalatti titkai. Olajlámpák, kulaesok, lábasok, amelyeket az egykori Jezuista-kolostorban találtak és a Halászbástya legközelebb megnyitandó muzeumában helyeztek el

Tólvári Károly

1913

Budapesti specialitások

A Halászbástya földalatti titkai

Amint a modern élet meghódítja Budát, s a csákányok belevágnak a földjébe, az omladozó kőfalaiba, sorra előkerülnek a rejtett értékek, a multakról beszélő emlékek, amelyekkel Pestnek ez az öreg testvér-városa teli van. Egész múzeumok támadtak föl az évszázadok pora alól s csodálatosképpen a főváros népe alig vesz róluk tudomást. Messzi földről jövő idegenek sűrűn fölkeresik ezeket a látnivalókat és mélézva elálldogálnak egy-egy régi kódarab előtt, holott az ő ismereteikben csak nagyon kevés adat rezonál azzal a magyarázattal, amelyet az emlékről kapnak. Mi azonban, akikre a szenáció erejével kellene hatnia ennek a megelevenedett történelemnek, nem igen vagyunk kíváncsiak rá.

A régi alapokon büszkélkedő Halászbástyában került össze a legújabb történelmi múzeum, amelynek eddig rendszer nélkül egybehalmazva feküdtek a tárgyai a legmagasabb torony alatt levő helyiségben, — most azonban, a legközelebbi időben szakszerűen berendezik a gyűjteményt, megfélelő belső átalakításokról és föl-szerelésekről gondoskodnak s a jövő évben már ilyen formájában várja a gyűjtemény a közönséget.

A régi Jezsuita-kolostor, amelyet 1896-ban bontottak le

lászbástya pincével kapcsolatos, elhuzódik messzire. A Domokos-kápolna IV. Béla király korában épült, s mikor szomszédságában a Halászbástyát megalkották, olyan veszedelmesen kezdett dűledezni, hogy le kellett rombolni. A régi pénzügyminisztérium épületébe élvele maradt még falának egy omladéka emlékképpen.

A közelben állott jezsuita-kolostor alapfalai, a nagy, nehéz kövek is látszanak még, fölöttük gyeplővel, bokrok bólogatnak s az üde oázis közepén — városi barakkiskola áll, hogy majdan átengedje helyét valamely, a környezetbe illő monumentális épületnek.

A legtöbb érték a Domokos-kápolna pincéjéből került elő. A törökök ezt a kápolnát raktárnak, istállónak és sütőműhelynek használták, s vandál-módra sírkövekkel rakták ki a földjét. A közelben temető volt s ennek a köveit vitték el a raktárukba.

Most azután a Halászbástya múzeumában beszélnek a multról. A sírkövek között megragadja a figyelmet az a hatalmas kripta-fedő lap, amely alatt Mátyás király természetes fia, Korvin János nyugodott. Szépen megmaradt a kőlap közepén a kidomborodó cimere s a lapot szegélyező latin fölírás. Érdekes a 996-ból való sírkő, melynek rózsaszínű márványába gótikus írást véstek. Több helyen világosan látszik, hogy a lovak patái taposták, amikor még a török istálló földjét borította. Hogy kit temettek alája az Árpádok korában, nem lehet megállapítani.

A kegyes hittérítő, a vértanúvá lett Szent Gellért püspök, aki pásztorbotjával és imakönyvével áll a múzeum bejáratánál, a Domokos-kápolna kőszobra volt. Pandánja neki Flórián, akinek korszójából évszázadok óta ömlik a *kővé meredt víz*. Ez a szobor is a kápolna díszje volt.

A domokosok pincéjéből nagy számmal kerültek elő emberi csontok is, de még többet hoztak napvilágra a földalatti folyosókból. Halomszámra fekszenek a csontok s gúlákat lehet rakni az emberi koponyákból, amelyek közül egyik-másikon föl lehet ismerni a hamisítatlan tatár-tipust. Az emberi maradványok mellett állati csontok is kerültek elő: lovak lábszárai főképpen, sőt talán tevétől származó csontok is.

Nehéz sóhajok szakadnak föl a mellünkől, ha ezeket a csontokat nézzük. Kik lehettek azok, akik a földalatti folyosók mélyén haltak meg és miért kellett ott meghalniok? Rettentő magyarázatot ad az a porladó karcson, amelyen még ma is ott van a bilincs. A nehéz vasat csörgette a szerencsétlen a földalatti örök éjszakában, amíg reá nem talált a halál.

Ujabb magyarázatot nyújtanak a Mátyás korából való kínzó szerszámok, amelyekből egész sorozat lát-

Sírkövek, melyekkel a törökök szobáikat kikövezték

ható. Vaskapcsok, szorítók, bárdok, szurkáló vasak fekszenek garmadába hányva, s még most is föl lehet ismerni nyomát a tűznek, amellyel a rettentő szerszámokat izzó pirosra hevítették a földalatti kamarák pribékjei.

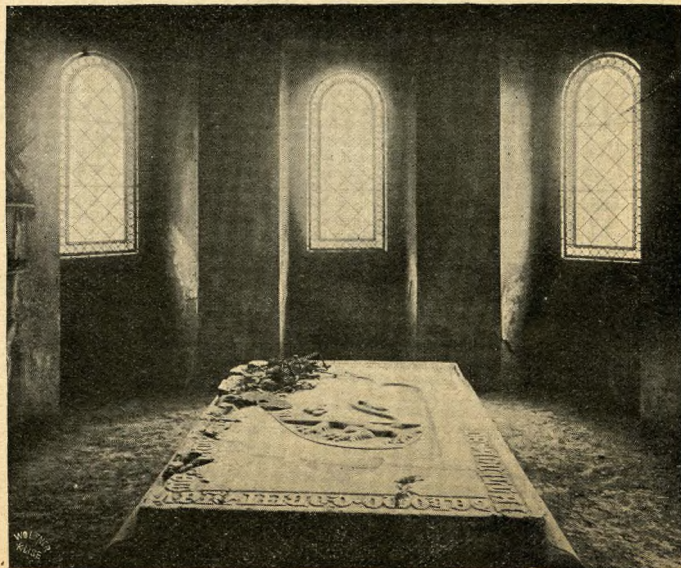
Másfelé harci rekvizitumok láthatók, amelyekből főképpen a jezsuita kolostor három pincéjében akadt bőven. Bombák, ágyúgolyók vasból és kőből, fegyvermaradványok árulják el, hogy a jezsuiták jól fölkészültek a viharos időkben.

Egészen más hangulatot keltenek a török időkől származó vázák, fényűzési cikkek, edények, köztük egy meglepő szabású kanna, amelyet teához lehetne használni. Néhány ékszer is akad, de ezeket összeolvastotta a tűz. Az edények fölött egy tam-tam lóg, amelyen valaha méla hangokat vertek ki a törökök rabszolgái.

Ez a sok érdekesség még meg fog szaporodni, amikor a jezsuita kolostor helyén megkezdődik az építkezés. Szó volt róla, hogy a hercegprimás új rezidenciáját építik oda, de erről a tervről lemondtak s így egyelőre rejtve maradnak az elföldelt emlékek.

Pedig talán várni sem kellene addig, amíg az építkezés szüksége adja kezünkbe a csákányt: a földalatti folyosók világa megérdemelné egy nagyszabású, rendszeres kutatást.

Tábori Kornél

Corvin János sírja, amelyet a Domonkos kápolnából, a Halászbástyában helyeztek el. Az Uj Idők számára fényképezte Szőnyi Lajos